

Motion till riksdagen

1988/89:So408

av Lars Werner m.fl. (vpk)

Sex- och samlevnadsfrågor

Vpk har under flera år krävt en utbyggnad av preventivmedelsrådgivningen för att på så sätt förebygga behovet av aborter. Dagens situation, med ett starkt ökat antal aborter, gör att frågan nu är än mer aktuell.

År 1984 och 1985 var antalet aborter under 31 000 per år. År 1987 var antalet 34 700. Om utvecklingen under första halvåret 1988 blir representativ för hela året kommer antalet aborter under 1988 att uppgå till 37 500.

Abortökningen gäller unga kvinnor men också i stor utsträckning kvinnor som redan tidigare genomgått abort. Samtidigt finns i dag en betydande ökning av antalet födselar, men denna ökning är relaterad till en annan åldersgrupp av kvinnor.

Samtidigt med abortökningen har användningen av preventivmedel förändrats. Konsumtionen av p-piller har gått ner, särskilt bland unga kvinnor och tonåringar. På grund av bl.a. HIV/aids har användningen av kondom stimulerats, men det har visat sig svårt att få just gruppen unga kvinnor, och män, att använda den skyddsmetoden.

En utbyggd preventivmedelsrådgivning, ökad tillgänglighet och ekonomiska möjligheter för preventivmedelsanvändningen är grundläggande faktorer för att minska antalet aborter.

Ett sätt att stimulera användningen av preventivmedel är att göra både preventivmedlen och rådgivningen kostnadsfri. Tidigare utgick en särskild ersättning för preventivmedelsrådgivning till landstingen, men detta bidrag har numera ersatts av ett schabloniserat statsbidrag för landstingets hela hälso- och sjukvårdsverksamhet. Effekten har på många håll blivit att den nödvändiga utbyggnaden av preventivmedelsrådgivningen eftersatts. Vpk anser därför att ett specialinriktat bidrag måste utgå till landstingen för denna verksamhet.

En annan viktig åtgärd är att ge socialstyrelsen resurser för att samordna det abortförebyggande arbetet. Det behövs ett intensifierat upplysningsarbete i sex- och samlevnadsfrågor, dels för att förebygga aborter, men också med tanke på de sexuellt överförbara sjukdomarna.

Den begränsade samlevnadsundervisning som i dag bedrivs i skolan är mer inriktad på rent teknisk information än på samtal om känslor och relationer. Samlevnadsundervisningen har också en svag ställning i grundutbildningen för lärare och de förslag till förstärkning som gjordes av USSU 1974 (Utredningen rörande sex- och samlevnadsfrågor i undervisnings- och upplysningsarbete) har i stort sett lämnats utan åtgärd. Samlevnadsundervisningen, både i skolan och lärarutbildningen, måste därför enligt vpk:s mening få ett betydligt större utrymme.

Kvaliteten på undervisningen, och på abort- och preventivmedelsrådgivningen, måste höjas genom att fler barnmorskor och läkare anlitas. Rådgivningen måste göras mer tillgänglig och mer tid måste ägnas åt varje kvinna/man.

Kvinnor som genomgått abort behöver särskild rådgivning och stöd, varför återbesök med rådgivning bör ingå som en naturlig del i behandlingen.

Ungdomsmottagningarnas verksamhet måste förstärkas, men det är också angeläget att erbjuda yngre kvinnor, gruppen 20-24 år, en förstärkt rådgivning om preventivmedel. Det är dessutom angeläget att utveckla ett samarbete mellan ungdomsmottagningarna och socialtjänstens uppsökande ungdomsverksamhet.

Barnmorskor som är verksamma inom preventivmedelsrådgivningen bör få ökat stöd genom tillgång till gynekologer för handledning och återkommande fortbildning.

Forskningen om utveckling av nya preventivmetoder, både för män och kvinnor, måste intensifieras, liksom forskningen om attityder till abort, sexualitet och preventivmedel.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att preventivmedel bör göras avgiftsfria.
2. att riksdagen hos regeringen begär ett specialdestinerat statsbidrag för att trygga utbyggnaden av preventivmedelsrådgivningen och den abortförebyggande verksamheten.
3. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att bättre trygga samordningen av det abortförebyggande arbetet inom socialstyrelsen,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att preventivmedelsrådgivningen bör byggas ut både kvantitativt och kvalitativt i enlighet med vad som anförts i motionen.
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärder bör vidtas för att engagera läkare och barnmorskor i skolornas sex- och samlevnadsundervisning.

Stockholm den 18 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Gudrun Schyman (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)